

TÜRKİYE'DE SU ÜRÜNLERİ EĞİTİMİ: ARAYIŞLAR-EĞİLİMLER-ETKİLERİ

Prof. Dr. Doğan Atay

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Su Ürünleri Eğitiminde Arayışlar

- Balıkçılığı gelişmiş ülkelerde balıkçılık üniversiteleri, fakülteleri, bölümleri, yüksek okulları varken, Türkiye’de cumhuriyetin ilk yıllarında su ürünleri eğitimi ile ilgili hiçbir eğitim kuruluşu yoktu.
- 1928 yılında, **Marmara Balıkçılık Meslek Okulu** kurulmuş, 1930 yılında Baltalimanında kurulan **Balıkçılık Enstitüsü** ile birleştirilmiştir. **Balıkçılık Enstitüsü** de 1936 yılında kapatılmıştır
- 1950 yıllarına kadar balıkçılıkta herhangi bir eğitim ve araştırma çalışması yapılmadan, tahminlere ve söylentilere dayanan ,**çelişkilerle dolu bir balıkçılık politikası izlenmiştir.**
- 1951 yılında Fen Fakültesine bağlı **Hidrobiyoloji Araştırma Enstitüsü’sü’nün** kurulması su ürünleri araştırmaları ile ilgili ilk öncü çalışmadır.
- 1954 yılında **Et ve Balık Kurumu’na** bağlı olarak **Balıkçılık Araştırma Merkezi** kurulmuş fakat 1960 yılında **ekonomik olmadığı gerekçesi ile kapatılmıştır.**

Yeni Yem Kaynağı Olarak Deniz Yosunları

- Yıl **1960**, Doğu Anadolu da **yem kıtlığı** vardır. Köylüler hayvanları için saman dahi bulamazlar.
- Böyle yılda Türkiye için yeni kaynaklar araştırılırken literatürde kaynaklarında ve medyada kuzey Avrupa ülkelerinde denizin çekildiği zamanlarda hayvanların deniz kıyısında otlatıldığının bildirilmesi , üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizde **deniz yosunları yeni bir yem kaynağı olarak öngörüldü.**

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zirai Kimya Kürsüsü'nde Doğan Atay tarafından yapılan «Türkiye'de yeni yem mambaları üzerinde bir araştırma» adlı çalışma **27.03.1963 tarihinde doktora çalışması olarak** kabul edilmiştir.

Gıda Kaynağı Olarak Deniz Yosunları

- Dünyada artan nüfusun beslenebilmesi için duyulan endişeler araştırmacıları deniz ürünlerine çevirmiş ve denize kıyısı olan gelişmiş ülkelerde denizlerdeki bitkisel ve hayvansal kaynakları gıda olarak değerlendirmek üzere araştırma ve eğitim kurumları kurmuşlardır.
- Karadeniz deniz yosunlarının gıda olarak değerlendirilmesi olanakları ' isimli projemiz Norveç Deniz Yosunları Araştırma Enstitüsü'nce uygun bulunmuş ve **Norwegian Agency for International Development** kurumu tarafından bursla onurlandırılmıştı.
- «Doğu Karadeniz sahillerinden alınan *Cystoseira barbata* deniz yosununun kimyasal yapısındaki değişiklikler ile civciv ve piliç rasyonlarında kullanılma düzeyleri üzerinde bir çalışma»
01.11.1967 tarihinde **Doçentlik Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Su Ürünleri Kürsüsünün Kurulma Arayışları

- **Denize kıyısı olan gelişmiş ülkelerde** milli gelirin önemli bir kısmının balıkçılıktan, denizdeki bitkisel ve hayvansal canlıların değerlendirilmesiyle elde edildiği görülür. Bu ülkeler incelendiğinde değişik düzeylerde **balıkçılık eğitime önem verildiği** su ürünleri ile ilgili çok sayıda araştırma enstitülerinin bulunduğu, devletin balıkçılık veya ilgili bakanlık kanalıyla balıkçıları desteklediği görülür. **Türkiye’de de balıkçılığın geliştirilmesi için eğitim kurumlarına öncelik verilmesinin zorunlu olduğu** görülür.

Bölüm toplantılarında 1968 -1974 yılları arasında devamlı tartışıldı. **Kürsünün kurulması prensip olarak uygun bulunmasına rağmen Kürsünün kurulması için yeterli sayıda yetişmiş akademik personel olmadığı gerekçesiyle kuruluş işlemleri hep ertelendi.**

ZMO'DA SU ÜRÜNLERİ EĞİTİMİ ARAYIŞLARI

- Su ürünleri eğitiminin önemini gündemde tutmak ve yaygınlaştırmak üzere, Ziraat Mühendisleri Odası seçimlerine katıldım ve Ziraat Mühendisleri Odası yönetim kuruluna seçildim (Ziraat Mühendisleri Odası, 50.Yıl Kutlama ve Tarım Haftası Etkinlikleri, sayfa 620-622).
- Ziraat mühendisleri odası yönetim kurulunun hemen her oturumunda su ürünleri konusu gündemde olmuş ve bu konuda etkin çalışmalar yapılmıştır. Ziraat mühendisliği tüzük ve yönetmeliklerinde ziraat mühendislerine su ürünleri ile kamu ve özel kurumlarında çalışma yetkisi verilmiştir.
- Ziraat Mühendisleri Odasının '50 yıl kutlama ve tarım haftası etkinlikleri ,12-16 ocak 2004 yayınında, su ürünleri konusu, TMMOB Ziraat Mühendisleri odası, 17. Dönem.1971 çalışmaları (sayfa 621) içinde yer almıştır.

Su Ürünleri Yasa Çalışmaları

- Ticaret Bakanlığı'nca 1951'de düzenlenen Su Ürünleri Kongresi'nde Osmanlıdan kalma balıkçılık mevzuatının tadili konusu karar altına alınmış ve hükümete tavsiye edilmiştir. Bunun üzerine hükümet tarafından **balıkçılık kanunu tasarısı** hazırlanmış ve **1952**'de meclise sevk edilmiştir. Tasarıda yer alan balık avcılığında **akaryakıttaki vergi muafiyetinin** gayri meşru akar yakıt ticaretine yol açabileceği görüşüyle tasarı **mecliste ret edilmiştir.**
- Hükümet **1957**'de **yeni** bir balıkçılık **kanun tasarısı** hazırlamış ise de bu kanun tasarısı da **mecliste uygun bulunmamıştır.** **1969** yılında tekrar **su ürünleri kanun tasarısı çalışmaları** başlatılmış ve tasarı **1971** yılında meclise sevk edilmiştir.
- Ziraat mühendisleri odası yönetim kurulu tarafından su ürünleri kanun tasarısının meclisteki komisyon çalışmalarına katıldım ve Ziraat mühendisleri odasının görüşlerini savunmak üzere görevlendirildim,

Su Ürünleri Kanununun Mecliste Kabulü

- Su ürünlerinin geliştirilmesinin Osmanlı devrinden kalma nizamnamelerle ' yürütülemeyeceği meclis komisyonunda da anlaşıldığından «Zabıta-i Saydiye Nizamnamesi» kaldırılarak, su ürünleri kanun tasarısı mecliste **1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu** olarak kabul edilerek ve **4.4.1971 tarih ve 13799 sayılı Resmi Gazetede** yayınlanarak yürürlüğe girmiştir

Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nün Kurulması

- Su ürünleri Kanunu'nun kabul edilmesinden hemen sonra Tarım Bakanlığında **Su Ürünleri Genel Müdürlüğü** kurulmuştur.
- **Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nün** kurulmasından sonra **Ziraat Mühendisleri Odası** yönetim kurulunda da **Türkiye'de su ürünleri lisans eğitimine başlanmasının zorunlu olduğu görüşüne** varılmıştır.

Su Ürünleri Kürsüsü'nün Kurulması

- Yeni üniversiteler kanun tasarısı 1750 sayılı Üniversiteler kanunu olarak 1973 yılında kabul edildi.
- Yeni Üniversiteler Kanunu'nda Kürsülerden oluşan Bölüm sistemi kabul edilince Ziraat Fakültesi Hayvan Yetiştirme ve Islahı Bölümü 'Su Ürünleri' Kürsüsünün kurulma teklifini tekrar Fakülte Kuruluna arzına oy birliği karar vermiştir.
- Ziraat Fakültesi Fakülte Kurulu da Yeni Üniversiteler Kanununa göre 'Su Ürünleri Kürsüsü'nün kurulması kararını tekrar A.Ü. Senatosuna arz etmiştir.
- A.Ü. Senatosu da 21.5.1974 tarih ve 636 sayılı kararı ile A.Ü. Ziraat Fakültesinde Hayvan Yetiştirme ve Islahı Bölümüne Bağlı olarak Su Ürünleri Kürsüsü'nün kurulmasını oy birliği ile kabul etmiştir.

Su Ürünleri Kürsüsü'nün Kazanımları

- A.Ü.Ziraat Fakültesinde Su Ürünleri Kürsüsünün kurulması ile Hayvan Yetiştirme ve Islahı Bölümü diğer kürsülerin ders saatlerinden kısıntı yaparak,

-Su ürünleri Yetiştiriciliği

-Su ürünleri Avcılığı ve Teknolojisi

-Balık Besleme

dersleri verilebilmiştir. Fakat önemlisi, Su Ürünleri Kürsüsü kurulunca,

- Su Ürünleri Bilim Dalında Yüksek Lisans ve Doktora yapma imkanı sağlanmıştır.
- Su ürünleri bilim dalı halen su ürünleri eğitim kurumlarında Doçentlik Bilim Dalı olarak kullanılmaktadır.

BALIK YEMLERİNDE UCUZ PROTEİN KAYNAKLARI - ARAYIŞLAR- İPEKBÖCEĞİ KRİZALİTİ VE YAĞLI TOHUM KÜSPELERİ

Profesörlüğe yükseltme ve atanma işlemleri

Balık Besleme ile İlk Araştırma

Üçlü kararname

K A R A R\14819

1.Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinde açık bulunan1100 lira aylıklı; **Su ürünleri**
Kürsüsündeki Profesörlüğe ;Fakültesi Kurulu tarafından seçilen
ve secimi Üniversite Senatosunca uygun görülen; aynı fakülte Su ürünleri
Kürsüsünde Doç.Dr.Dogan Atay; 1750 sayılı kanununun 24. maddesi gereğince alabileceği aylıkla
atanmıştır.

2. Bu **kararı Milli Eğitim Bakanı yürütür.**

28.Mayıs 1975

F.S.Korutürk
CUMHURBASKANI

• **S.Demirel**

• **Başbakan**

A.N.Erdem

Milli Eğitim Bakanı

Su Ürünleri Kürsüsünden Bölüme Geçiş Arayışları

Türkiye'de 70 li yıllarda

- **Ankara Üniv. Ziraat Fak. Su Ürünleri Kürsüsü ve**
- **Ankara Üniv. Veteriner Fak. «Av Hayvanları ve Balıkçılık Kürsüsü'»nde su ürünleri ile ilgili dersler,**
- **Ankara Üniv Fen Fakültesi'nde ise Hidrobiyoloji ile ilgili dersler verilmekte idi.**
- **İstanbul da Japon hükümetinin desteğiyle Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak kurulan Beykoz Su ürünleri Meslek Lisesi bulunmaktaydı. Ancak, mezunları kamu ve özel kurumlarda değerlendirilemediğinden, bu okulun eğitimi zamanla su ürünleri dışında diğer meslek konularına kaydırılmıştır.**

Çok yönlü bir uğraşı olan su ürünleri, köklü teorik ve pratik bilgi isteyen ve aynı zamanda öğrenilmesi zor bir meslek dalıdır. 1970'li yıllarda, serbest rekabete dayanan ekonomik faaliyet döneminde , gelenek ve göreneğe dayanan atalardan kalma bilgi ve deneyim ile su ürünlerinin ekonomik şartlara uygun olarak üretimin sürdürülmesinin mümkün olmadığı görülmektedir.

Su ürünleri Genel Müdürlüğü'nün balık üretim tesislerinde ve Su Ürünleri Bölge ve Araştırma Müdürlüklerinde çalışacak lisans düzeyinde eğitim almış Ziraat Mühendislerine ihtiyaç olduğunu bildirmesi, lisans eğitime geçiş arayışını hızlandırdı.

Su Ürünleri Üretimi Gelişmiş Ülkelerde

- **Balıkçıların ,**
 - **Teknik elemanların,**
 - **Yönetici ve eğitici olan mühendislerin,**
- ✓ **Su Ürünleri Meslek Okulları veya Yüksek Okulları, Su Ürünleri Bölümleri, Fakülteleri ve Üniversitelerinde eğitim aldıkları görülür.**

Lisans Eğitimine Geçiş Arayışları

- Lisans eğitim sistemlerinin araştırılması,
 - Akademik kadronun hazırlanması,
 - Ders kitap ve notlarının hazırlanması ve
 - Akademik çevrenin ikna edilmesi
- olarak özetlenebilir.

Su Ürünlerinde Akademik Kadroyu Geliştirme Arayışları

- -Dr.M.Salih Çelikkale, Zootenikni Kürsüsünden
- -Dr.Muammer Erdem, Yemler ve Hayvan Besleme kürsüsünden

Su Ürünleri Kürsüsüne atandılar.

=Yurt dışında doktora yapan Dr.Şevket Büyükhatipoğlu

=Kamuda çalışırken doktora yapan Dr.İbrahim Erkoyuncu

Su ürünlerinde açılan asistanlık imtihanını kazanarak asistan olarak atandılar.

-
- -Kamu kuruluşlarında ve üniversitelerde su ürünlerine ilgi duyan ziraat mühendislerine
- -Dr.İbrahim Erkoyuncu
- -Dr.İsmail Mert
- -Dr.Mustafa Çetiner
- -Dr.Erol üçyıldız
- -Dr.Mustafa Doyuk
- -Dr.Mustafa .Unal Sarıtaş
- -Dr.Mustafa Kalma
- -Dr.Ertuğ Düzgüneş
- -Dr.Osman Tatar
- -Dr.Muzaffer Bumin'e

Su Ürünleri Bilim Dalında doktora yaptırıldı.

Yurt Dışında Eğitim Arayışları

- **Dr.M.Salih Çelikkale** Ankara Ziraat Fakültesi ile Göttingen Ziraat fakültesi arasındaki anlaşmaya dayalı olarak post doktora çalışması yapmak üzere Almanya'ya gönderildi
- **Dr.Muammer Erdem** Milli Eğitim Bakanlığı yurt dışı bursunu'Su ürünleri beslenmesinde «Balık unu yerine bitkisel kaynaklı proteinlerin ikamesi isimli» post doktora çalışması ile kazanarak Japonyaya gitti.
- -**Dr. İbrahim Erkoyuncu**,balık popülasyonları üzerinde ki post doktora projesiyle Milli Eğitim Bakanlığı yurt dışı bursunu kazanarak Japonya'ya gitti.
Yurt dışında su ürünleri eğitim sistemlerini incelemek ve araştırmalar yapmak üzere
- JAICA bursunu kazanan **Prof.Dr. Doğan Atay** 10 Mayıs 1975 tarihinde Japonya'ya 6 ay süreyle Su ürünleri üniversitelerinde araştırmalar planlamış,ders programlarını incelemiş ,ders notu olabilecek toplamış ve her ay büyük koliler halinde gemi ile Türkiye'ye göndermiştir.
- İsrail Rehovot Ziraat Fakültesi ile Ankara Ziraat fakültesi arasındaki Bilimsel ve teknik iş birliği Anlaşmasından yararlanarak Prof.Dr.Doğan Atay İSRAİL de havuzlarda balık yetiştiriciliğini incelemiştir.

A.Ü. Ziraat Fakültesi'nde Su Ürünleri Bölümü Kuruluşu Arayışları

- **Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Hayvan Yetiştirme ve Islahı bölümü 29.05.1978 tarihinde toplanarak ;**
- çok yönlü bir uğraşı alanı olan,köklü pratik ve teorik bilgi isteyen, öğrenilmesi zor meslek kolu olan ,gelişmiş ülkelerde lisans eğitimi,su ürünleri Bölüm,Fakülte ve üniversitelerinde yapılan su ürünleri eğitiminin;
- üç ayrı kürsüden oluşan Hayvan Yetiştirme ve Islahı bölümü bünyesinde gelişemeyeceği,mühendislere yeterli teorik ve pratik bilgi verilemeyeceği anlaşıldığından,
- **Su ürünleri Bölümünün kurulması ve kurulma karar ve gerekçesinin Dekanlığa sunulmasına karar verilmiştir.**

Ziraat Fakültesi ve A.Ü.Senato Kararı

- **ANKARA ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ FAKÜLTE KURULU KARARI**
- **Toplantı tarihi: 1.6.1978 Toplantı :Sayısı: 150 Karar Sayısı : 5**
- **2/3 çoğunluğun bulunduğu tespit edildikten sonra 'SU ÜRÜNLERİ KÜRSÜSÜ'NÜN 'SU ÜRÜNLERİ BÖLÜMÜ' olarak kurulması hakkında Hayvan Yetiştirme ve Islahı Bölümü Başkanlığının 29.5.1978 tarih ve 50 sayılı teklifi ve buna ilişkin gerekçe okundu ve görüşüldü.**
-
- **-1 'SU ÜRÜNLERİ KÜRSÜSÜ' nün ' SU ÜRÜNLERİ BÖLÜMÜ ' olarak kurulmasına**
- **-h ve 15887 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi 'Ziraat Mühendisliği ' lisans öğretimi ve sınav yönetmeliğinin 3. maddesinin aşağıda gösterildiği şekilde değiştirilmesine,**
karar verilmiştir.

Türkiye'de Lisans Düzeyinde İlk Su Ürünleri Eğitimi

Su ürünleri Bölümü 1978 yılında kurulmasına rağmen;

- **Türkiye'de lisans düzeyinde ilk su ürünleri eğitimi 1979-1980 ders yılında Ziraat Fakültesi Su Ürünleri Bölümüne doğrudan öğrenci alınarak, Su Ürünleri lisans programı uygulanmaya başlanmıştır.**
- **Su ürünleri bölümünün ilk öğretim üyeleri**
- **Prof.Dr.Doğan Atay**
- **Doç.Dr.M.Salih Çelikkale**
- **Doç.Dr.Muammer Erdem**
- **Doç.Dr.Şevket Büyükhatiboğlu**
- **Doç.Dr.İbrahim Erkoyuncu**

Bölüme Bağlı Bilimsel Kurum ve Kuruluşlar

- **Orta Anadolu Kültür Balıkçılığı Araştırma Ünitesi(OKBA)**
 - **Ünite Başkanı : Prof.Dr.Doğan Atay**
 - Türkiye'de kurulmaya başlayan balık çiftlikleri ile diğer su ürünleri sektörlerinin sorunlarının tespiti ve çözümlenmesi için, A.Ü.Z.F. SU ÜRÜNLERİ BÖLÜMÜ 'nün birlikte planladığı;
 - -TUBİTAK,
 - -DEVLET ÜRETME ÇİFTLİKLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ve
 - -A.Ü.ZİRAAT FAKÜLTESİ DEKANLIĞI
- tarafından desteklenen;
- **Sektör sorunları ile ilgili araştırmalar yapan,**
 - **Akademisyenler ve araştırmacılar yetiştiren,**
 - **Sektör sorunları ile ilgili kurslar düzenleyen ve**
 - **Yetiştiricilik sistemlerinin araştırılmasını amaçlayan**
- araştırma ünitesi kurulmuştur**

Yetiştirilen Akademisyen ve Araştırmacıların Etkinlikleri

OKBA Araştırma Ünitesinde görev alan araştırmacılarından

- -Doç.Dr.Muammer Erdem,
- -Doç.Dr.M.Salih Çelikkale,
- -Doç.Dr.Şevket Büyükhatiboğlu
- -Doç.Dr.Metin Timur,
- -DoçDr.Niyazi Özdemir,
- -Doç.dr.İbrahim Erkoyuncu,
- -Dr.Mustafa Kalma
- Nazmi Tekelioğlu

Doktora, Doçentlik ve Profesörlük çalışmalarını OKBA ünitesinde yapmışlar ve

- **Su ürünleri yüksek okul ve fakültelerinde , müdür, dekan ve öğretim üyeliği yapmışlardır.**

OKBA Araştırma Ünitesinde Araştırma Yapan Bakanlık Elemanları

- Dr.İsmail Mert,
- Dr.Mustafa Doyuk,
- Dr.Erol Üçyıldız,
- Dr.Mustafa Çetiner,
- Dr.Muzaffer Bumin
- Dr.Ertuğ Düzgüneş
- Doç.Dr.Niyazi Özdemir

Doktora ve Doçentlik tezlerini OKBA ünitesinde tamamlamış ve

Tarım ve Köyişleri Bakanlığında

- Su ürünlerinin etkin hale gelmesinde ve
- Su ürünleri sektörünün geliştirilmesinde etkin görev yapmışlardır.

SU ÜRÜNLERİ BÖLÜMÜNÜN VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNÜN KAPATILMASI

- **Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Kanunu 6 kasım 1981 tarihinde 2547 sayılı kanun olarak yayınlandı. YÖK kanunu yayınlandığında Su Ürünleri Bölümü öğrencileri 3. sınıfa geçmişlerdi**
- Ziraat mühendisliği eğitiminde düzenlemelerle ilgili
- .Ziraat eğitiminde yapılacak düzenlemeler için YÖK üyesi Prof.Dr. Eyüp Hızalan'ın başkanlığında 1981 yılı Kasım ayında Ziraat Fakültesi Dekanlarından oluşan bir komisyon kurulmuştu. Bu komisyonun kuruluşu, kuruluş nedeni, amacı ve çalışma programı ve komisyon üyeleri Fakülte Kurullarından ve akademik çevreden gizli tutulmuş ve sonuçta;
- **12 bölüm kapatılmış ve 3 yeni bölüm kurulmuştur.**
- **Tarım Bakanlığı'nda yapılan düzenlemede de ise Su Ürünleri genel müdürlüğü gizlice kapatılmıştır.**

SU ÜRÜNLERİ EĞİTİMİNİ YENİDEN AÇMA ARAYIŞLARI

- YÖK üyelerine Su Ürünleri Bölümünün yeniden açılması ile ilgili gerekçeli dilekçe hazırladım ve YÖK üyelerine tek tek elden verdim ve açıkladım.
- Sayın YÖK üyesi.....

Görüşmelerimde, YÖK üyeleri su ürünleri üretimi ve eğitimini önemli bulmalarına rağmen olumlu sonuç alınamadı.

Milli Güvenlik Konseyine ulaşmak son çare idi.

- Prof.Dr. Doğan Atay Şubat tatilinde Uludağ Köy Hizmetleri Tesis'inde bir İzmitli işadamı ile dost olmuş ve Uludağ' dan ayrılırken birbirlerine kartlarını vermişler ve tekrar görüşmek dilekleriyle ayrılmışlardı.
- **Ankara'da KONSEY üyelerine ulaşmak üzere uğraşırken,**
- Toprak-su genel müdür danışmanı Albay dostum İzmit'li işadamı dostumun **Oramiral Nejat Tümer 'in kayın biraderi olduğunu söyledi.**
- Aynı gece yapılan telefon görüşmemizde bir iki gün içinde randevu alabileceğini söyledi.
- Uludağ–Bursa yolunun kardan kapanması ve İzmit'li asil bir işadamı ile tanışıp dost olmak su ürünleri ve eğitiminin kaderi miydi ?.

Milli Güvenlik Konseyi Üyesi ve Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Nejat Tümer'e Verilecek Gerekçeli Dilekçe

- Milli Güvenlik Konseyi Üyesi ve Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Nejat Tümer' in özel kalem müdürü telefonla arayarak 1 Mart 1982 tarihinde saat 14.00 de Prof.Dr. Doğan Atay'ı kabul edeceğini ve güvenlik nedeniyle Fakülteden alınarak Deniz Kuvvetleri Komutanlığına askeri bir araçla getirileceği bildirilmişti.
- YÖK üyelerine verdiğim gerekçeli dilekçeyi tekrar gözden geçirdim ve
- Milli Güvenlik Konseyi Üyesi ve Deniz Kuvvetleri Komutanı sn .Oramiral Nejat Tümer 'e verilmek üzere aşağıdaki dilekçeyi hazırladım.
- Tarihi görüşmeye en kıdemli öğretim üyesi Doç.Dr. M.Salih Çelikkaleyi gözlemci olarak götürdüm.

1.03.1982

Sayın Oramiral Nejat Tümer
D.K.K. ve M.K.K. Üyesi- Ankara

.....

Prof.Dr.Doğan Atay
A.Ü.Ziraat Fakültesi
Su Ürünleri Bölümü Başkanı

ORAMİRAL NEJAT TÜMER İLE GÖRÜŞME

- Görüşmemizde Sn. Oramiral Nejat Tümer ;
- Sözümüzü kesmeden sabırla bizi dinledi, sadece öğrencilerimizin, daha önce kurulmuş bulunan Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nün ve Milli Güvenlik Konseyi 'nin kurmuş olduğu Denizcilik Müsteşarlığı'nın teknik elemanı olacaklarını belirttiğimizde araya girerek ' Tarım ve Orman Bakanlığı'nın teklifi olarak
- Su Ürünleri Genel Müdürlüğünün kapatılmış olduğunu zannediyorum' dedi. Bir gün önce Su Ürünleri Genel Müdürü ile bu konuyu konuştuğumuzu ve Bakanlık içinde Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nün korunduğunu söylediğini belirttiğimizde, benden günah gitti der gibi, hafifçe gülümseyerek başını salladı.
- Görüşmemiz bizim tahmin ettiğimizden çok daha uzun sürdü. Görüşme sonunda Sn. Oramiral Nejat Tümer, kendisinin denizci olması nedeniyle , aynı dili konuştuğumuzu , bizi anladığını dilekçemizi bir üst yazı ile doğrudan YÖK başkanı Sn. Prof.Dr. İhsan Doğramacı 'ya göndereceğini ve hocanın cevabı yazısını alır almaz, bir üst yazıyla bize iletceğini bildirdiğinde , umutlarımızın gerçekleşeceğini düşünerek sevindik ve teşekkür ederek ayrıldık.

Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Nejat Tümer 'in Mektubu

- Milli Güvenlik Konseyi Üyesi ve Deniz Kuvvetleri Komutanı Sn. Oramiral Nejat Tümer ile görüşmemizden 23 Mart 1982 tarihinde aşağıdaki mektubu alıncaya kadar aradaki üç haftalık sürenin bizlere ne kadar uzun geldiğini anlatmak mümkün değildi.

•
• Oramiral Nejat Tümer
• Deniz Kuvvetleri Komutanı
• Milli Güvenlik Konseyi Üyesi

Ankara,23 Mart 1982

•
• Prof.Dr. Doğan Atay ,

•
• Fakülteniz Su Ürünleri Bölümünün Lisans öğretimi
• husussundaki YÖK Başkanlığının cevabı yazısı ilişikte gön-
• derilmiştir.

•
• Konunun görüşüldüğü şekli ile netileneceği anlaşılmaktadır.
• Bilgilerinizi rica eder ,bu vesile ile en iyi dileklerimi sunarım.

•
• Deniz Kuvvetleri Komutanı
• Oramiral Nejat Tümer Milli Güvenlik Komisyon Üyesi

Su Ürünleri Bölümü ve Su Ürünleri Yüksek Okullarının Açılmasıyla İlgili YÖK Başkanı Prof.Dr.İhsan Doğramacı'nın Mektubu (Tarihi Belge)

• Sayı : 702

Ankara

• Konu:

22.3. 1982

• Sayın Oramiral Nejat Tümer
• Deniz Kuvvetleri komutanı ve
• Milli Güvenlik Konseyi Üyesi

• Sayın Komutanım (Sayın Doğramacının el yazısı)

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Su Ürünleri Bölümü'nün 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun geçici 28. maddesi ile ilgili düzenlemelerde Lisans öğretimine devam etmesinin gerekliliği kabul edilerek durumu korunmuştur.

• **Bunun yanında mektubunuzda da belirttiğiniz gibi, Türkiye'nin gıda sorunu açısından su ürünleri eğitiminin önemi dikkate alınarak İstanbul, Ege, Çukurova ,Fırat, ve 19 Mayıs üniversitelerinde birer Su Ürünleri Yüksek Okulu açılması uygun bulunmuştur.**

• Bilgilerinize arz ederim

• En derin saygılarımla (Sayın Doğramacı' nın el yazısı)

• İhsan Doğramacı
• Yükseköğretim Kurulu Başkanı

Su Ürünleri Bölümü'nün Yeniden Açılışı Genel Müdürlüğü'nün Kapatılması

- YÖK Başkanı Prof.Dr. İhsan Doğramacı' nın ' Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Su Ürünleri Bölümü'nün 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu 'nun geçici 28. maddesi ile ilgili düzenlemelerde lisans öğretimine devam etmesinin gerekliliği kabul edilerek durumu korunmuştur.' Yazısı kısa sürede Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dekanlığına ulaştı.
 -
 - YÖK kanununun geçici 28. maddesi ile ilgili düzenlemelerle Ziraat Fakültelerindeki 12 bölümün 3 ' indirildiği ve Su Ürünleri Bölümünün korunması ile birlikte Ziraat Fakültelerinde 4 Bölümlü lisans eğitiminin yapılması kararlaştırılmış oldu.
- Su ürünleri Bölümünün yeniden açılışı gerekçe gösterilerek zamanla diğer bölümlerimizde tekrar açıldılar
- Su ürünleri Genel Müdürünün bana yanlış bilgi vermesi sonucu
 - GENEL MÜDÜRLÜĞÜN tekrar açılma şansını kaçırdık.
 - SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜN TEKRAR AÇILMASI İÇİN 10 YIL ÇALIŞILDI.

Veteriner Fakültesi Su ürünleri ve Av Hayvanları Kürsüsünün Kapatılması

- Veteriner Fakültesi Su Ürünleri ve Av Hayvanları Kürsüsü öğretim elamanlarının durumu ile ilgili olarak , görüşmeye geldiklerinde , **Veteriner Fakültesi Dekanı**
- **Su Ürünleri Bölümü isterse ,**
- **öğretim üye ve elemanlarının**
- **Veteriner Fakültesi Su Ürünleri ve av hayvanları kürsüsü varlıklarının**
- **Veteriner Fakültesine bağlı Çifteler su ürünleri üretim tesisi ile Sivas Pınarbaşı alabalık Üretimi işletmesinin**
- **Su Ürünleri Bölümüne verilebileceğini söylemişti.** Belirtilen konularda tamamen anlaşmaya varıldı . Su Ürünleri Bölümü görüşü olarak, anlaşmanın yazılı olarak üçlü imza ile belgelendirilmesinin doğru olacağına belirtilmesine rağmen , Dekanlar sözlü anlaşmanın yeterli olduğunu bildirdiler.
-
- **Kısa süre sonunda içinde Veteriner Fakültesi Su ürünleri ve Av hayvanları Kürsüsü öğretim üye ve elemanlarının hepsi Su Ürünleri Bölümüne katıldılar.**
- **Daha sonra Çifteler Su Ürünleri Üretim Tesisi ve Sivas Pınarbaşı alabalık üretim tesisi Ziraat Fakültesi tarafından teslim alındı.**
- **Veteriner Fakülte sinde eğitimin kapanmasına çok üzüldüm, öğretim elemanlarınca çok zenginleştığımız için sevindim.**
- **Öğretim üyelerinden bir kısmı bizde kaldı .Bir kısmı da kurulan su ürünleri yüksek okullarında görev aldılar.**

YÖK DÖNEMİNDE LİSANS DÜZEYİNDE SU ÜRÜNLERİ VE BALIKÇILIK EĞİTİMİ VEREN KURUMLAR(1982-2010)

- 1982 yılında 6 Su ürünleri Fakültesi ve Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi
- 1988 yılında 1 su ürünleri fakültesi açıldı
- 1992 yılında 5 Su ürünleri ve 2 deniz bilimleri ve teknoloji fakültesi 1 su ürünleri müh. bölümü daha açıldı
- 1993 yılında 1 Su Ürünleri Bölümü
- 1994 yılında 1 Su Ürünleri Müh .Bl
- 1998 yılında 1 Su Ürünleri Fakültesi
- 2003 yılında 1 Deniz Bilimleri Fakültesi
- 2008 yılında 1 Su Ürünleri Fakültesi ve 1 Su Ürünleri Böl.
- 2010 yılında 2 Su Ürünleri Fakültesi

Su Ürünleri Mühendisliği / Balıkçılık Teknolojisi Mühendisliği Eğitimi

2019 yılında, su ürünleri/balıkçılık alanında öğretim veren 18 programa 430 kontenjan verilmiştir. Kontenjan verilen programlardan 15 adedi Su Ürünleri Mühendisliği programı, 2'si Balıkçılık Teknolojisi Mühendisliği, 1 adedi ise Su Bilimleri ve Mühendisliği programıdır. Ege ve Ankara Üniversitesi'ndeki Su Ürünleri Mühendisliği programı ile İstanbul Üniversitesi Su Bilimleri ve Mühendisliği programlarının kontenjanlarının tamamı dolmuştur. Diğerleri kontenjanları dolduramamışlardır (Çizelge 1).

ÜNİVERSİTELER	KONTENJAN					YERLEŞEN				
	15	16	17	18	19	15	16	17	18	19
Çanakkale 18 Mart	-	-	11	21	16	-	-	11	4	7
Akdeniz Ü.	11	16	26	31	26	11	16	26	12	19
Atatürk Ü.	-	-	11	21	21	-	-	11	5	3
Çukurova Ü.	-	11	11	21	21	-	5	7	4	10
Ege Ü.	31	41	52	62	52	31	41	52	38	52
Fırat Ü	41	11	11	16	16	3	3	4	4	5
İskenderun Teknik Ü.	-	-	11	11	21	-	-	0	1	5
İzmir Kâtip Çelebi Ü.	-	11	11	31	21	-	11	11	2	13
Mersin Ü.	-	11	11	21	21	-	11	11	2	5
Muğla S. Koçman Ü.	-	11	16	21	21	-	11	16	14	12
R. T. Erdoğan Ü.	-	11	11	21	16	-	1	11	6	3
Isparta Uygulamalı Bilimler Ü..	-	11	11	21	16	-	3	11	3	2
Yüzüncü Yıl Ü	-	-	-	16	16	-	-	-	0	3
Sinop Ü.	-	11	11	11	-	-	3	3	1	-
Kastamonu Ü.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Turgut Özal Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tunceli Ü	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	83	145	204	325	284	45	105	174	96	139

Çizelge 1'de verilen fakültelere ilaveten Gaziosmanpaşa, Bingöl, Adnan Menderes ve Sütçü İmam Üniversitelerinin Ziraat Fakültelerinde de Su Ürünleri Mühendisliği programları mevcuttur. Ancak YÖK bu programlara kontenjan vermemiştir.

EĞİTİMİN ÜRETİME ETKİLERİ

- Türkiye’de su ürünleri eğitimi arayışları başladığı yıllarında balık yetiştiriciliği-balık ziraatı yoktu
- Su ürünleri y.okulları mezun verinceye kadar,su ürünleri bölüm mezunları altın yıllarını yaşadılar.
- Öğrencilerin çoğunluğu 3. sınıfta kamu ve özel kurumlarca bursla ve işle ödüllendiriliyordu.
- Başarılı mühendisler balık çiftlikleri arasında primle transfer oluyordu
- Gazete ilanları ile su ürünü bölüm mezunu aranılıyordu
- Yüksek Okul ve Fakülte mezunlarının da devreye girmesi ile balık çiftlikleri patladı
- Eğitimin etkisiyle yetiştiricilikte üretim hızla arttı.
- Yetiştiricilik ile üretim ve avcılıkla üretime eşdeğer hale geldi.
- İhracat arttı.
- Avrupa ülkelerinde yenen 5 balıktan 1 ‘i Türkiye’den gitti.
- Eğitim kurumlarının aşırı artışı ile eğitimde kalitenin düşüşü sonunda üretimde artış hızı düştü.

YÖK DÖNEMİN DE SU ÜRÜNLERİ VE BALIKÇILIK EĞİTİMİNDE GENEL DURUM-SORUNLAR

- (1968-1978)Ziraat Fakültesinde 1 su ürünleri kurulmuş
- (1982-2010)25 lisans düzeyinde eğitim kurumu açılmış
- (1982-2010)17 meslek y.o.su ürünleri bölümü açılmış
- İkili ve gece eğitime geçilmiş
- Tek bölümlü eğitim sisteminden ,çok, bölümlü eğitime geçilmiş
- Eğitim kurumları arasındaki ilişki de piramit ters dönmüş
- Eğitim kalitesi düşmüş.
- Eğitimin üretime ilk yıllardaki olumlu katkısı kalmamış
- Mühendis sayısında enflasyon olmuş
- Son yıllarda öğrencilerin su ürünlerine tercihi azalmış
- YÖK kontenjan kısıtlaması uygulamış.25 fakülteye 3 fakülteye ve 1 bölüme kontenjan verilmiş
- Kontenjansız eğitim kurumlarında meslek okulundan yatay geçiş ile öğrenci alımına gidilmiş,bu durum eğitim kalitesini daha da düşürmüştür.
- Az ve talep dengesi bozulmuş
- Yeni arayışlar başlamıştır.

SU ÜRÜNLERİ LİSANS EĞİTİMİNDE YENİ EĞİLİMLER , ARAYIŞLAR VE ÖNERİLER

- Az teorik çok uygulamalı eğitim sistemine geçilmelidir,
- Su ürünleri mühendislerine ,su ürünlerinde pazarlama ,değerlendirme,ve teknolojisi konularında yüksek lisans yaptırılmalıdır
- Kendi işletmelerini kurmak isteyen Su ürünleri mühendislerine müteselsil kefalet sistemi ile kredi sağlanmalıdır.
- Stajlar , balıkların sağım, larva besleme,bakım ve pazarlama zamanlarına göre düzenlenmelidir.
- Öğrencilerin su ürünlerini tercih etmeleri teşvik edilmelidir.
- İstihdam imkanı olan yeni lisans kolları açılmalıdır
- Üretim ve eğitim kurumları arasında staj ,istihdam ve araştırma konularında koordinasyon sağlanmalıdır.
- Staj ,mutlaka özel kurumlarda yaptırılmalıdır.
- Eğitim kurumlarında öğrenci turizmi teşvik edilmelidir.
- Eğitimi yetersiz ülkelerde istihdam olanakları aranmalıdır.